

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobce **Mgr. F. Š.**, proti žalované **Vězeňské službě České republiky**, se sídlem Praha 4, Soudní 1672/1a, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 3. 2021, č. j. 8 A 31/2021-5,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobce se u Městského soudu v Praze domáhá ochrany proti nečinnosti žalované, kterou spatřuje v tom, že dosud nebylo rozhodnuto o jeho žádosti o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, kterou adresoval Vězeňské službě České republiky, Vazební věznici Praha – Ruzyně, a kterou tato organizační složka žalované postoupila k vyřízení Generálnímu ředitelství žalované. Žalobce současně požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů.

[2] Městský soud obě tyto žádosti usnesením ze dne 30. 3. 2021, č. j. 8 A 31/2021-5, zamítl, aniž by posuzoval osobní a majetkové poměry žalobce s odůvodněním, že žalobce vede značné množství obdobných sporů, které se nikterak nedotýkají jeho životní sféry, nýbrž jsou projevem jeho zájmu o veřejné záležitosti. Městský soud konstatoval, že žalobce

je plně oprávněn takové spory vést, je však na něm, aby v takovém případě nesl náklady s nimi spojené.

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti usnesení městského soudu kasační stížnost. Namítá, že městský soud dospěl k závěru o nesplnění podmínek pro přiznání osvobození od soudních poplatků, a v návaznosti na to též pro ustanovení zástupce, aniž by posuzoval jeho aktuální majetkové a sociální poměry. Namísto toho posuzoval podanou žalobu meritorně jako bezúspěšné uplatňování práva, které se netýká jeho životních podmínek, nýbrž je projevem jeho zvýšeného zájmu o veřejné záležitosti. Stěžovatel namítá, že tím napadené usnesení vybočuje z rozhodovací činnosti soudů a otrásá důvěrou v justici. Z tohoto důvodu také navrhl, aby Nejvyšší správní soud po zrušení napadeného usnesení věc přikázal k projednání a rozhodnutí jinému senátu městského soudu. Stěžovatel současně kasační stížnost spojil se žádostí o osvobození od soudních poplatků.

[4] K žádosti o osvobození od soudních poplatků Nejvyšší správní soud uvádí, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského (zde městského) soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS; rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná na webu www.nssoud.cz). Usnesení o neosvobození od soudních poplatků a neustanovení zástupce je nepochybně právě takovým procesním rozhodnutím. Soud proto zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost nepožadoval, neboť stěžovatele poplatková povinnost netíží.

[5] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení městského soudu v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3 věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2 věty první s. ř. s.

[6] Kasační stížnost není důvodná.

[7] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.*

[8] Již městský soud přiléhavě odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011-66, č. 2601/2012 Sb. NSS, podle kterého platí, že „[i] když účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namístě přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodiní odeprít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede. O výše uvedený případ se může jednat, vede-li účastník s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují jako spory soudní, a přitom nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem účastníkovi životní

pokračování

sféry (netýkají se, a to ani nepřímě, účastníkovu majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, nýbrž jde o spory vyvolané účastníkovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí)“.

[9] V posuzované věci se stěžovatel domáhá ochrany proti nečinnosti ve věci žádosti o poskytnutí informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím, a to ve vztahu k provozu Vazební věznice Praha – Ruzyně, v níž se v době podání žádosti nenacházel a ani nyní nenachází (podle výpisu založeného v soudním spisu městského soudu se stěžovatel od 6. 5. 2015 nachází ve V.), přičemž ani netvrdí, že by mu hrozilo přemístění do takového zařízení (srov. například rozsudek tohoto soudu ze dne 30. 5. 2019, č. j. 7 As 119/2019-15).

[10] Nejvyšší správní soud souhlasí s městským soudem, že ze stěžovatelovy žádosti o osvobození od soudních poplatků nikterak neplyne, že by požadované a blíže nespecifikované informace o činnosti příslušné organizační složky žalované měly mít jakýkoliv vztah k podstatným okolnostem stěžovatelova života. Ani v kasační stížnosti stěžovatel nic takového neuvedl. Naopak jde o spor zřejmě vyvolané stěžovatelovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí. Nadto je městskému i kasačnímu soudu z úřední činnosti známo, že stěžovatel rozeslal žádosti o poskytnutí informací různého druhu takřka do všech vězeňských zařízení, a že se žalovanou (respektive s různými vězeňskými zařízeními) vede množství „sporů“ týkajících se poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují před soudy (jen u Nejvyššího správního soudu je do této chvíle vedeno téměř 300 řízení o kasačních stížnostech stěžovatele). Taková řízení má stěžovatel plné právo vést, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit. Není však důvod, aby náklady na vedení těchto řízení za stěžovatele nesl stát formou osvobození od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím osobám s nízkými příjmy vést bezplatně řízení podle své libosti. Jeho úkolem je zajistit, aby osobám, které nemají dostatek prostředků a u nichž je namístě, aby soudní řízení vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životních okolností), nebránil nedostatek prostředků v účinné soudní ochraně. Takovou povahu však nyní vedené řízení nemá. Jelikož stěžovatel „vrší“ správní a soudní řízení (například tím, že stále dokola napadá procesní rozhodnutí soudů či postup správních orgánů, přestože v právně totožných věcech stěžovatele již byl pravomocně vysloven závazný názor kasačního soudu), aniž důsledně váží důvodnost svého postupu, je správné, aby stěžovatel vedl soudní řízení s vědomím jeho nákladů a aby uhradil soudní poplatek (srov. rozsudek tohoto soudu ze dne 14. 11. 2012, č. j. 6 Ans 14/2012-11). Městský soud tudíž nepochybil, dospěl-li k závěru, že s ohledem na povahu sporu je namístě stěžovateli osvobození od soudních poplatků odeprít.

[11] Jelikož stěžovatel nesplnil podmínky pro osvobození od soudních poplatků, nemohl mu městský soud ani ustanovit zástupce pro řízení (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). V řízení o žalobě nadto není zastoupení advokátem povinné.

[12] K návrhu stěžovatele na přikázání věci jinému senátu městského soudu Nejvyšší správní soud předně uvádí, že soudní řád správní (na rozdíl od občanského soudního řádu)

v § 9 umožňuje přikázání věci toliko jinému soudu, nikoli jinému soudci, potažmo jinému senátu téhož soudu. Z povahy věci proto Nejvyšší správní soud k tomuto návrhu přistoupil jako ke kasačnímu důvodu podřaditelnému pod § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., tj. tvrzené zmatečnosti soudního řízení, spočívající v tom, že v něm pro svou podjatost rozhodovali vyloučení soudci. Tato argumentace nicméně není věcně důvodná, neboť podle § 8 odst. 1 věty třetí s. ř. s. nemohou být důvodem k vyloučení soudce okolnosti, které spočívají v jeho postupu v řízení o dané věci. Ve vztahu k nyní tvrzenému důvodu, pro který by měli být podle stěžovatele vyloučení soudci osmého senátu městského senátu, lze přiměřeně odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2003, č. j. Nao 25/2003-47, podle něhož *„[d]ůvodem pro vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci nejsou podle § 8 odst. 1 s. ř. s. okolnosti spočívající v postupu soudu podle § 36 odst. 3 věty druhé s. ř. s., který vedl k zamítnutí žalobcovy žádosti o osvobození od soudních poplatků s odůvodněním, že žaloba zjevně nemůže být úspěšná, a to ani v případě, že by takové rozhodnutí nebylo věcně správné.“* Obdobně není důvodem pro vyloučení soudce ani postup soudu podle § 36 odst. 3 s. ř. s., který vede k zamítnutí žalobcovy žádosti o osvobození od soudních poplatků s ohledem na povahu vedeného sporu.

[13] Ze shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji dle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

[14] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. května 2021

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu